VERSLAG van de vergadering van de Financiële Audit Commissie van 28 januari 2019 in het Provinciehuis van Utrecht

Voorzitter:
Drs. J. Germs;

Aanwezig:
Drs. D. Straat (gedeputeerde), mr. B.M.H. de Brey, MBA (VVD), R.G.J. Dercksen (PVV), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), M.J. de Droog, MSc. RA, (D66), ir. H.P. van Essen (GroenLinks), mr.drs. M.C.J. Groothuizen (D66), mw. N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), ir. N.J.P. Hoefnagels (D66), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS) ir. H. IJssennagger (PVV), mw. H.M. Lejeune-Koster (PvdA), ir. R.G.H. van Muilekom (PvdA), drs. P.E.B. van Ojen (SGP), mw. A.M. Poppe (SP), A.J. Schaddelee (ChristenUnie), drs. T.W. Schipper (SP) en de heer W.G.J. Wijntjes RA (CDA);

Van ambtelijke zijde aanwezig:
Drs. T.J. Dorst (griffier) en mw. G. van Weerd (verslag).

---

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De vergadering wordt geopend. De voorzitter heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder accountant EY.

1.2 Agenda

Op verzoek van een aantal fracties is de huidige accountant aanwezig om met de commissie over de jaarrekening 2017 te spreken.
De FAC is ook een technische commissie. Besloten is om alle statenbrieven, memo's en de antwoorden op technische en artikel 47 vragen over de jaarrekening 2017 te behandelen in de commissie BEM van 11 februari a.s. Daarover wordt dus ook niet gesproken met de gedeputeerde, die zo dadelijk zal aanschuiven.

De heer De Brey memoreert de verwarring in de vorige vergadering: de FAC had een gesprek met de accountant waarbij de gedeputeerde (op verzoek van de commissie) niet aanwezig was, terwijl hem daarover later wel allerlei vragen werden gesteld. Gedeputeerde Straat kon dergelijke vragen uiteraard niet beantwoorden, omdat hij niet aanwezig was geweest bij het gesprek met de accountant. In het kader van de transparantie en een goed proces, stelt de VVD voor de gedeputeerde als toehoorder uit te nodigen voor het gesprek zo dadelijk tussen accountant en FAC. Mochten daaruit toch nog vragen voor de gedeputeerde voortvloeien, dan kan de gedeputeerde die direct beantwoorden. Overigens bestaat er altijd de mogelijkheid om daarna 1 : 1 als commissie – vertrouwelijk - met de accountant van gedachten te wisselen, zo daar behoefte aan zou bestaan.

D66 en het CDA stemmen in met het voorstel van de VVD.

De PvdA wil als commissie vrijuit spreken met de accountant. De fractie stemt derhalve niet met het voorstel van de VVD in. De SP, de SGP, de PVV en de ChristenUnie sluiten daarbij aan.

De heer Van Essen constateert dat het om een openbare vergadering gaat. Het is in dat licht bezien vreemd dat iedereen welkom is, met uitzondering van de gedeputeerde. Wanneer de FAC vertrouwelijk met de accountant wil spreken, dan is hij daar niet op tegen, maar dan moet het ook echt gaan om een besloten vergadering.
50PLUS sluit zich daarbij aan.

De heer Dercksen vraagt hoe de accountant daar zelf tegenaan kijkt.

Mevrouw Van Kimmenade heeft geen bezwaar tegen de aanwezigheid van de gedeputeerde in deze vergadering.

De heer Dercksen heeft, gezien de opstelling van de accountant, geen bezwaar tegen de aanwezigheid van de gedeputeerde in dit overleg.

Mevrouw Lejeune sluit zich daar bij aan. Het zou niet goed zijn uitsluitend de gedeputeerde van deze openbare vergadering uit te sluiten.

Besloten wordt gedeputeerde Straat als toehoorder bij het overleg met de accountant uit te nodigen.

1.3 Mededelingen
Geen bijzonderheden.

1.4 Concept verslagen van 19 november 2018 en 13 december 2018 (samen met BEM)
De verslagen van deze vergaderingen worden vastgesteld.

1.5 Rondvraag
Geen rondvragen

1.6 Termijnagenda
Geen bijzonderheden.

2. TER BESPREKING
2.1 Financiële audit commissie in gesprek met de accountant (gedeputeerde Straat is als toehoorder aanwezig)
Mevrouw Van Kimmenade presenteert een aantal sheets waarin een update wordt gegeven over het controleproces van de jaarrekening 2017. Ter zake wordt naar deze sheets verwezen. O.a. komt het volgende naar voren:

- Mevrouw Van Kimmenade benadrukt dat de accountant niet specifiek onderzoek doet naar de Uithoflijn, en alles wat daarmee samenhangt. De accountant houdt zich bezig met de controle van de jaarrekening 2017, inclusief de klokkenluidersmelding waarmee de accountant in 2017 werd geconfronteerd.

- Zij stelt dat er, in het kader van de controle, een heroverweging van risico's inzake de jaarrekening noodzakelijk is vanuit bevindingen uit de Integis rapportage. De afronding van de controle is afhankelijk van uitkomsten van aanvullende werkzaamheden van de provincie Utrecht. De provincie dient voldoende maatregelen te treffen om herhaling te voorkomen, daar waar bevindingen toe noodzaken.

- In het kader van de reguliere jaarrekeningcontrole vinden er nog steeds aanleveringen plaats aan EY. Er worden door de accountant vragen gesteld en er komen antwoorden, maar EY kan niet uitsluiten dat antwoorden kunnen leiden tot aanvullende vragen.

- Het reguliere controleproces ondervindt invloed van de specifieke casus Uithoflijn.

- EY en de provincie hebben op 3 januari jl. gezamenlijk een stappenplan voor de inhoudelijke vervolgstappen vastgesteld. Het stappenplan bestaat uit 15 stappen die allemaal moeten worden doorlopen.

- Wat betreft het aanvullend onderzoek controle jaarrekening 2017, deelt mevrouw Van Kimmenade mede dat de bevindingen in de Integis rapportage vooralsnog leiden tot risico's op fouten en onzekerheden in de jaarrekening aangaande betrouwbaarheid en rechtmatigheid van beheershandelingen (stap 6 uit het stappenplan). De provincie heeft inmiddels stap 6 opgeleverd.

- Vanuit de bevindingen dient door de provincie beoordeeld te worden of er sprake is van meer of aanvullende risico's op mogelijke fouten en onzekerheden in andere posten of projecten in de jaarrekening (is stap 7 uit het stappenplan).

- EY heeft geconstateerd dat de aanlevering van informatie door de provincie geen invloed heeft op de inhoud van de bevindingen die door integis gerapporteerd zijn.

De observaties van de accountant:
- Stap 6 uit het stappenplan is gerealiseerd.
- Stap 7 uit het stappenplan is cruciaal: daarover zijn nieuwe werkafspraken gemaakt.
- De correspondentie over voortgang van het stappenplan aan PS/ministerie van BZK was niet in overeenstemming met de inhoudelijke oplevering aan EY.

Hoe verder:
- Het opleveren van vervolgstap 7 is essentieel voor EY in de afstemming om de aanvullende werkzaamheden door de provincie te bepalen.
- De uitkomsten van deze aanvullende werkzaamheden zijn relevant voor de definitieve risicoheroverwegingen door EY aangaande de jaarrekening.
- Oordeelsvorming kan pas plaatsvinden nadat alle risico's op fouten en onzekerheden vanuit (materiële) onregelmatigheden gemitigeerd zijn en hiervoor voldoende en geschikte controle-informatie is aangeleverd.

De voorzitter geeft gelegenheid voor het stellen van vragen aan de accountant.

De heer Groothuizen begrijpt dat de reguliere controle nog steeds gaande is omdat er samenhang bestaat met elementen uit het Uithofdossier. Zijn de overige elementen uit de jaarrekeningcontrole 2017 inmiddels wel afgerond? Is het mogelijk daar een soort hek tussen te zetten of loopt alles door elkaar heen? Hij kan niet precies begrijpen waar het nu nog aan schort omdat de accountant vooral in procestermen spreekt.
Wat wordt bedoeld met de zin dat de correspondentie met BZK niet geheel in overeenstemming is met hetgeen eerder aan de accountant is gemeld? Zo nodig, kan die informatie in beslotenheid met deze commissie worden gedeeld.

De heer Van Muilekom sluit aan bij de laatste vraag van D66, nl. dat er meer uitleg nodig is over de conclusie dat er onjuiste informatie naar de ministerie zou zijn gezonden.

Mevrouw Van Kimmenade stelt nadrukkelijk dat zij niet heeft gesproken over "onjuiste informatie". Zij heeft gezegd dat de informatie aan PS en BZK niet volgens de fase van het proces was. Op dat vlak deed zich een discrepantie voor.

De heer Van Muilekom vraagt zich af hoe het ministerie dat moet interpreteren. De accountant begrijpt het anders dan GS hebben bedoeld. Blijkbaar roept dit de nodige vragen op.

Voorts constateert de heer Van Muilekom dat onregelmatigheden of risico's volgens de accountant ook getoetst moeten worden aan andere typen projecten dan alleen de Uithoflijn. De vraag komt bij hem op hoe omvangrijk dat is. Wordt nu ieder project, ook uit voorgaande jaren, tegen het licht gehouden?
Hij begrijpt dat de door de organisatie aangeleverde documentatie bij de accountant soms nieuwe vragen oproept. Wat is daarvan de oorzaak?

Mevrouw Poppe vraagt of de controle 2017 doorwerkt naar de jaarrekeningen 2016 en 2018.

De heer De Brey vindt het een goede zaak dat provincie en EY het stappenplan gezamenlijk hebben opgesteld. Hoe is daarover naar BZK gecommuniceerd? Er moeten nog een aantal analyses worden gemaakt én er moeten verbetermaatregelen worden getroffen. Weten beide partijen om welke concrete analyses en maatregelen het gaat?

De heer Wijntjes vraagt of nu aan te geven is hoeveel geld gemoeid is met het extra onderzoek van EY. Hij vraagt of bij de bevindingen rond de VtW posten ook wordt gekeken naar de oorzaak. Hij vindt dat zeer relevant voor het uiteindelijke oordeel over de casus.
Spreker constateert dat het onderzoek van de accountant drie maanden geleden van start is gegaan. Is er enig idee wat de einddatum van het onderzoek zal zijn? Hij wijst erop dat geen enkel onderzoek tot 100% zekerheid kan leiden.

De heer Van Ojen sluit zich bij die vragen aan. De SGP vraagt hoe de accountant de afgelopen drie maanden heeft ervaren. Is er voldoende progressie en krijgt de accountant alle medewerking van de kant van de provincie?

De heer Dercksen vraagt in hoeverre het onderzoek van de accountant opschiet. Het startte allemaal met een klokkenluidersmelding die in eerste instantie werd betiteld als een "procedurele fout", maar maanden later krijgt de accountant nog steeds informatie die onvoldoende antwoorden geeft op vragen, hetgeen opnieuw vertraging oplevert. Spreker verwijst naar het dossier over kavels, waarbij de Randstedelijke Rekenkamer werd tegengewerkt, gefrustreerd en gesaboteerd door de provincie.

De heer De Brey vindt de term 'sabotage' onjuist: daarvan is geen sprake geweest.

De heer Dercksen verwijst naar hoofdstuk 10 van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer.
De lezer komt dan tot dezelfde conclusie als hij.
De heer De Brey benadrukt dat in dat hoofdstuk niet letterlijk staat dat het onderzoek door de organisatie werd gesaboteerd.
De heer Dercksen memoreert dat er in de organisatie verhaallijnen zijn afgesproken waarmee het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer werd gefrustreerd. Hij vat dat samen als "sabotage". De Rekenkamer, die het wettelijke recht heeft iedereen in dit huis de kleren van het lijf te vragen, wed tegengewerkt. GS en de top van de organisatie hebben dat gefrustreerd. Nogmaals raadt hij de heer De Brey aan hoofdstuk 10 van het rapport te lezen.
De heer De Brey constateert dat de heer Dercksen woorden in de mond neemt, die hij niet hard kan maken.
Hij begrijpt dat er sprake is van een discrepantie, een verschil van inzicht, tussen organisatie en accountant in welke fase het onderzoek zich bevindt, dit naar aanleiding van de brief die naar de minister is gezonden. Hoe kan dat?

Mevrouw De Haan sluit zich aan bij vragen over de reguliere controle. Wat is daarvoor nu nog nodig? In de vorige vergadering werd gesproken over puzzelstukjes. Zijn alle puzzelstukjes nu verzameld of ontbreekt er nog steeds een aantal? In de vorige bespreking werd ook gesproken over de VtW's, die onder een vergrootglas liggen. Hoe ver staat het met dat onderzoek? Stap 6 uit het stappenplan is

afgerond, aldus de accountant, echter, volgens de planning is dat 14 dagen later dan voorzien. Hoe ziet de verdere planning eruit?
Ook werd medegedeeld dat de informatie naar de minister en naar PS niet synchroon verliep. Was er geen aanleiding voor de accountant om PS daarover te informeren, juist vanuit de opdrachtgevende rol van PS richting EY?
In aansluiting op de PVV, onderkent ook de ChristenUnie dat hoofdstuk 10 van het rapport over de Dolderseweg erg belangrijk is. PS moeten ervan uit kunnen gaan dat de aangeleverde informatie ook álle informatie is. Echter, dat is in andere onderzoeken niet gebleken. Hoe kunnen PS gerustgesteld worden dat alle informatie nu wél boven tafel is/komt?

De heer Van Essen begrijpt naar aanleiding van stap 6 dat de aanlevering van informatie door de provincie geen invloed heeft gehad op de inhoud van de bevindingen van Integis. Hoe moet hij die conclusie duiden?
In de krant is melding gemaakt van betalingen inzake de Uithoflijn. In hoeverre spelen onderwerpen uit die berichtgeving een rol in het nadere speurwerk naar risico's?

Mevrouw Van Kimmenade gaat in op de samenhang tussen het traject Uithoflijn en de rest van de jaarrekening. Gevraagd werd of de rest wel klaar is. Spreekster antwoordt dat de rest "nagenoeg volledig" klaar is. De informatie is door de provincie aangeleverd en door EY in behandeling genomen. De accountant is pas tevreden wanneer zij 100% antwoorden op vragen heeft en dat is nog niet op alle onderdelen het geval. Men zit nu tussen de 95 en de 100%.
Er is een samenhang tussen de casus Uithoflijn en het jaarrekeningtraject. In het traject Uithoflijn doen zich bevindingen voor, die zich afspelen op het niveau van het management. Uiteindelijk is het management verantwoordelijk voor beheershandelingen, die weer tot uitdrukking komen in de jaarrekening. Daar zit de relatie met de totale jaarrekening. De accountant moet bevindingen wikken en wegen of deze van invloed zijn op andere beheershandelingen die in de reguliere controle al onderzocht waren.

De heer Van Muilekom hoort dat bevindingen zich afspelen op het niveau van het management. Wat wordt daarmee bedoeld?
Mevrouw Van Kimmenade verwijst naar de bevindingen uit het Integisrapport over de aanleiding van het onderzoek en de uitkomsten daarvan met betrokkenheid van het management. Daar was het onderzoek uiteindelijk op gericht.

De heer Groothuizen vraagt nogmaals wat de accountant nu werkelijk bedoelt. Kan zij dat concreter maken?
Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat het gaat over de conclusies die zijn getrokken met betrekking tot de verantwoordelijke provinciedirecteur. Het gaat over de rol en de belangenverstrengeling. Dat is mede bepalend voor de verdere aard van de bevindingen. Meer kan zij daar nu niet over vertellen.

Mevrouw De Haan constateert dat de accountant tijdens de vorige bespreking vrijwel hetzelfde zei, nl. dat de reguliere controle "nagenoeg zou zijn afgerond". Men is nu een aantal weken verder. Geeft de aangeleverde informatie, met op de achtergrond de klokkenluidersmelding, aanleiding tot nieuwe vragen? Komt men daarmee nu verder?
Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat dit nu nog niet het geval is. Stap 7 en het verdere traject kunnen daartoe wel leiden. Duidelijk is dat de indicatieve tijdsplanning voor het stappenplan niet gehaald kan worden. Met de organisatie zijn er vervolgstappen uitgezet, maar daar is nog geen tijdpad aan gekoppeld. Die kan zij niet geven.
Gevraagd werd hoe omvangrijk het proces nu is. Het gaat om een complexe casus die zich voordoet op het niveau van het management. Dat betekent dat risico's moeten worden heroverwogen. Gevraagd werd of dat betrekking heeft op alle projecten. In stap 7 is afgesproken dat de provincie het juiste doet met de bevindingen. De bevindingen moeten op de juiste manier vertaald worden in vervolgacties. Zeker

gesteld moet worden dat alles boven tafel is gekomen, voordat de accountant tot afwikkeling kan overgaan. Gevraagd werd hoe omvangrijk dat zal zijn. Het is belangrijk dat de vervolgstap wordt gezet en dat deze wordt afgerond. EY maakt het niet groter dan nodig is.

De heer Groothuizen heeft het gevoel dat dit gesprek heel voorzichtig wordt gevoerd. Hij vraagt of er meer openheid kan worden betracht, wanneer dit gesprek in beslotenheid wordt gevoerd.

Mevrouw Van Kimmenade benadrukt dat de controle van de jaarrekening op zich een vertrouwelijk traject is. Gezien het vertrouwelijke karakter, de aard van de bevindingen en "de mogelijkheid dat er iets niet goed is gegaan", kan zij daar alleen maar voorzichtig over spreken. Ook in een besloten vergadering kan zij niet meer informatie verstrekken, dan zij nu doet.

De heer De Brey begrijpt dat de vervolgacties in gezamenlijkheid worden uitgevoerd. Het is belangrijk dat organisatie en accountant eensgezind optrekken. De organisatie moet weten wat er verwacht wordt. Hij vraagt of er een checklist van acties is, die kan worden afgevinkt.
Dat wordt door de accountant bevestigd.
Het is juist dat documentatie nieuwe vragen oproept, maar dat is ook eigen aan het proces van een accountantscontrole. PS "moeten tevreden zijn" dat de accountant geen genoegen neemt met onvolledige antwoorden. Wanneer de accountant zijn oordeel afgeeft, dan moet dat met de grootste mogelijke nauwkeurigheid en zekerheid gebeuren. Men kan zich niet veroorloven dat er na de controle nog nieuwe feiten aan het licht komen. Gevraagd werd of de accountant wel zeker weet of alle informatie boven water komt. Haar antwoord daarop is "ja", zo niet, dan wordt de controle niet afgewikkeld.
Mevrouw Van Kimmenade kan nu nog niet beoordelen of het traject van de jaarrekeningcontrole 2017 van invloed is op de jaarrekeningen 2016 of 2018.
Gevraagd werd naar de samenwerking met de provincie als het gaat om analyses en maatregelen. Zij heeft al eerder bevestigd dat daarvan sprake is. Belangrijk uitgangspunt is dat EY en organisatie op dezelfde lijn zitten en dezelfde bevindingen belangrijk vinden. Het gaat niet zozeer om de individuele bevindingen maar het gaat vooral om het "waarom" van de bevindingen. Dat is het meest cruciaal. Het "waarom" van een bevinding geeft nl. aan in welke oplossingsrichting er moet worden gedacht en welke vervolgstappen er nodig zijn, omdat een bevinding mogelijk ook andere delen van het provinciehuis kan raken.
De omvang van het onderzoek in euro's kan zij niet geven.
Geen antwoord kan zij geven op de vraag over het stappenplan met een einddatum.
Inderdaad is men nu drie maanden onderweg maar dat werd wel onderbroken door een vakantieperiode (voor beide kanten). Voor EY is het van groot belang dat partijen op dezelfde lijn zitten en dezelfde koers varen.
De informatieverstrekking daarover was niet altijd in overeenstemming met de gedachten van EY. EY was pas bij stap 6, terwijl de organisatie dacht dat men al verder was. Steeds gaat het in dit traject over onzekerheid en risico's. Het is belangrijk op welk niveau van onzekerheden en risico's er met elkaar wordt gesproken.
EY ervaart medewerking van de provincie. Vandaag zijn er hele goede vervolgafspraken gemaakt. Nu kan men gezamenlijk de diepte ingaan.

De heer Van Muilekom constateert dat de discussie over de jaarrekening 2017 al vanaf juni 2018 loopt. Kan de accountant aangeven dat er een moment komt dat het lang genoeg heeft geduurd en dat de jaarrekening maar moet worden afgekeurd? Immers, alles wordt in het werk gesteld informatie boven water te krijgen maar daar zit toch een grens aan?
Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat "zij die afslag niet mag nemen". Zij moet de controlestandaarden in acht nemen. De accountant is verplicht eerst de organisatie te vragen te acteren. Doet de organisatie dat niet, dan zal de accountant dat zelf moeten doen. Zou de accountant niet verder komen in de controle, dat gaat zij dat eerst met de opdrachtgever bespreken, nl. PS.

De accountant moet op basis van feiten conclusies trekken. De feiten, die object van onderzoek zijn, kunnen boven water komen. Zijn die feiten er niet, dan moet daar een conclusie over worden getrokken. EY houdt zich nog steeds bezig met het feitenonderzoek.

De heer Dercksen hoort dat de accountant nog steeds extra informatie wil hebben, maar die informatie is er al, of die informatie is er na drie maanden niet. Hoe lang moet de provincie nog wachten voordat de accountant de antwoorden krijgt op de gestelde vragen?
Mevrouw Van Kimmenade vindt de benadering van "de informatie is er of de informatie is er niet" wat te simpel. Het gaat haar vooral om de "waarom" vraag. Is er geen informatie, dan doet zich de vraag voor waarom die informatie er niet is, en of dat een structureel karakter heeft. Daar moet dan een conclusie aan worden verbonden. Vandaar uit moet ook worden gekeken naar de risico's voor de jaarrekening. Het is aan de accountant om PS te vertellen of een bevinding geïsoleerd kan worden tot een individueel project of dat het zich tot andere dossiers uitstrekt.

De heer Dercksen vraagt hoe de VtW's zijn onderbouwd. Staan daar wel de juiste handtekeningen onder? Hij begrijpt dat de accountant zich vervolgens afvraagt of dat zo ook in de rest van de organisatie in elkaar zit. Mag hij dat zo samenvatten?
Dat wordt door mevrouw Van Kimmenade bevestigd.
Voorts licht zij toe dat de puzzelstukjes zijn aangeleverd en dat de reguliere controle nagenoeg gereed is. Op de VtW's kan zij nu niet ingaan.
De bevindingen zijn in stand gebleven, maar toch is er nader onderzoek nodig. De organisatie heeft met diepgang naar de aard van de bevindingen gekeken. Daarmee wordt geconcludeerd dat de verkregen informatie omtrent de bevindingen niet leidt tot een andere conclusie over die bevindingen. Zij bedoelt dat de bevindingen niet van tafel zijn gegaan: die zijn nog niet opgelost.
Berichtgeving in de krant geeft de accountant geen aanleiding tot aanvullend onderzoek. De accountant trekt zijn eigen koers.

De heer Dercksen heeft vernomen dat medewerkers van de projectorganisatie zich kunnen vinden in de conclusies en in de berichtgeving die recentelijk in de krant stonden. Geeft dat de accountant aanleiding tot een bredere oriëntatie? Is het zinvol andere mensen van de projectorganisatie te spreken, dan alleen de top?
Mevrouw Van Kimmenade benadrukt dat de accountant in de volle breedte gebruik maakt van alle bevindingen, of ze in de krant komen of niet, los van welke niveau dan ook.

De heer Van Essen constateert dat de Uithoflijn een project is dat in opdracht van provincie en gemeente wordt uitgevoerd. De jaarrekening van de provincie raakt aan de projectorganisatie Uithoflijn. In hoeverre raakt dat ook de gemeente Utrecht?

De heer Schaddelee memoreert dat PS staan voor een goed provinciebestuur. Het AD had in de afgelopen week een vrij uitvoerige berichtgeving over de Uithoflijn. Veel daarvan was voor PS bekend maar niet voor de raadsleden van de stad, die daarover de nodige vragen hebben. PS kunnen de berichtgeving, in tegenstelling tot de raad, wel beoordelen in relatie tot het Integis rapport.
In dat licht bezien is zijn vraag of het vertrouwelijke Integis rapport ook naar de raad van Utrecht kan worden gezonden. Zo worden de beheershandelingen, stap 6, gebaseerd op het Integis rapport. De jaarrekening 2017 van de stad Utrecht is allang goedgekeurd. Het Integis rapport kan de raad helpen in waarheidsvinding rond de projectorganisatie. Hoe kijkt de accountant daar tegenaan?

De heer Dercksen komt terug op de reactie van de heer De Brey op het woord "saboteren". Saboteren betekent: "belemmeren uit protest, onklaar maken, opzettelijk tegenwerken, kwaadwillig tegenwerken, moedwillig beschadigen". Spreker kan geen betere samenvatting maken van hoofdstuk 10 van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, dan voornoemde omschrijvingen.

Hij vraagt mevrouw Van Kimmenade te verduidelijken wat het verschil van informatie is geweest richting de minister. Is het wenselijk dat de minister van dat verschil in perceptie op de hoogte wordt gesneld?

De heer Van Ojen heeft in de brief naar de minister gelezen over het stappenplan, zoals het er toen uitzag. Hij vraagt of de stand van zaken aangaande het stappenplan tussen EY en de gedeputeerde is afgestemd. Voorts vraagt hij een toelichting op stap 6.

De heer Van Muilekom vraagt of EY contact heeft gehad met de accountant van de gemeente Utrecht, gelet op het dossier Uithoflijn. Is er samenwerking tussen beide accountants?

De heer Groothuizen vraagt of EY contact heeft gehad met de accountant van de BAM.

De heer Van Essen vraagt of er een aparte accountantscontrole plaatsvinden voor de projectorganisatie Uithoflijn, of valt die controle onder de jaarrekeningcontrole van de provincie Utrecht?

Mevrouw De Haan komt terug op de woorden van de accountant in relatie tot stap 7, en dat men nu de diepte in gaat. Dat zal een moeilijke fase zijn die veel tijd zal vragen. Is dat qua tijd vergelijkbaar met stap 6?

Mevrouw Van Kimmenade bevestigt dat de casus van de Uithoflijn de jaarrekening van de provincie raakt. Het is aan de gemeente Utrecht om te beoordelen of dat ook de jaarrekening van de stad raakt. Daar gaat zij niet over. De accountant van de stad heeft geen contact opgenomen met EY. Ook is er geen overleg geweest met de accountant van de BAM.
Ook gaat zij niet over een eventuele verstrekking van het vertrouwelijke Integisrapport aan het bestuur van de stad Utrecht. Dat is aan Integis.
Wat betreft het verduidelijken van de informatie die aan BZK is verstrekt, bericht zij dat EY daarover met de organisatie heeft gesproken. Vanmiddag is gesproken over de vraag of provincie en EY op dezelfde lijn zitten. Dat wat in het stappenplan groen was, zou eigenlijk niet helemaal groen moeten zijn. Dat heeft te maken met de context rond het begrip " onzekerheden". Vanuit een aantal bevindingen doen zich onzekerheden voor. EY is niet gefocust op individuele bevindingen maar op het "waarom" van de bevindingen en wat het doet met de processen van de provincie. Zo komt men uit bij stap 7. Stap 7 is in feite de meest cruciale stap, nl. het leggen van een verband tussen het "waarom" achter de bevindingen en wat dat doet met de jaarrekening en de processen en stromen die daarin tot uitdrukking komen. Dat ziet niet toe op de individuele bevindingen. Die moeten zoveel mogelijk worden "dicht gezet". Kunnen deze niet verhelderd worden of blijven deze onzeker, dan vraagt ook dat om doorvertaling naar de jaarrekening.
Bij stap 6 heeft EY van de provincie een overzicht ontvangen van de relevante bevindingen in het Integis rapport. Deze zijn voorzien van de nummers uit de rapportage van Integis (dit naar aanleiding van een opmerking van de SGP).
De heer Van Ojen krijgt de indruk dat de accountant materiaal aan het analyseren is, wat er reeds is, en dat nogmaals onder elkaar zet.
Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat dit enerzijds het geval is, maar anderzijds gaat het om een belangrijke erkenning van de bevindingen. EY en de organisatie zitten wat betreft de bevindingen op één lijn, nl. dat deze noodzaken tot vervolgacties. Dienaangaande moet eenzelfde vertaling worden gemaakt.

De heer Van Ojen vraagt of EY en de organisatie het tot vandaag niet eens konden worden over de bevindingen.
Mevrouw Van Kimmenade licht toe dat provincie en EY het eens waren over de bevindingen maar voor EY zijn de bevindingen van Integis voorbeelden die aanleiding geven tot de "waarom" vraag.

De heer Dercksen vraagt of dit kan betekenen dat de accountant toch een goedkeurende verklaring gaat uitbrengen, ondanks dat er geen onderbouwing is van een aantal VtW's.

Mevrouw Van Kimmenade kan die vraag niet beantwoorden. Dat heeft alles te maken met impact en omvang van wat de accountant niet weet.

Mevrouw Poppe vraagt of deze commissie een vertrouwelijk overzicht kan ontvangen om welke VtW's het gaat.
Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat zij daar niet over gaat. Zij zou dat de commissie ook zeer willen ontraden. De commissie zou dan heel veel informatie ontvangen die geen toegevoegde waarde heeft en waar men niets mee kan. H.i. is het beter te wachten op de vervolgacties.
De projectorganisatie Uithoflijn is onderdeel van de provincie, dus ook van de jaarrekening controle van de provincie. Wel hangt daar nog een subsidiestroom aan vast die ook toeziet op het project van de Uithoflijn. Overigens gaat het hier niet om SiSa.

De heer Dercksen komt terug op zijn eerdere vraag of er toch een goedkeurende verklaring kan worden afgegeven, indien de onderbouwing van een aantal VtW's zou ontbreken. Hij begrijpt nu dat dit door de accountant niet wordt uitgesloten. Hij begrijpt dat de accountant binnen een aantal marges moet handelen. Echter, in de krant staat dat er wellicht voor € 10 miljoen aan ongedekte cheques is uitgekeerd. Dat zou kunnen betekenen dat er voor € 10 miljoen gefraudeerd is, indien de begroting maar groot genoeg is en dit binnen de foutmarge blijft. Zou dat kunnen betekenen dat een dergelijk bedrag niet op de goede manier verwerkt is, dat niet kan worden onderbouwd, terwijl de accountant toch een goedkeurende verklaring afgeeft?
Mevrouw Van Kimmenade geeft aan dat, wanneer er sprake zou zijn van € 10 miljoen fraude, er echt sprake is van andere omstandigheden. Dat kan niet leiden tot een goedkeurende verklaring. Mocht men daar meer zekerheid over willen krijgen, en de bevinding kan worden geïsoleerd, dan is het wat anders. Onzekerheid wil niet altijd zeggen dat er sprake is van fraude. Onzekerheid wil zeggen dat niet kan worden nagegaan of iets goed of fout is gegaan. Het moet wel worden gekwantificeerd en geïsoleerd. Kan dat niet, dan is er een groot probleem. Dat is de kern en dat maakt de oordeelsvorming het meest ingewikkeld.

Mevrouw Poppe vraagt of het volgens de accountant gebruikelijk is bij grote aannemers dat er "klaverjas-uurtjes" worden geschreven.

De heer Van Essen vraagt naar de relatie met een subsidietraject. Wat wordt daarmee bedoeld?
Mevrouw Van Kimmenade bedoelde het subsidietraject met het rijk. Zij heeft geen idee van klaverjasuurtjes.

De heer Hoefnagels geeft aan dat de zgn. klaverjasuurtjes in projecten van aannemers regelmatig voorkomen. Hij gaat ervan uit dat accountants daar van weten, zij het dat dat dan wel goed aan de accountant moet worden verklaard.

De voorzitter constateert dat er nog geduld moet worden betracht ten aanzien van de afronding van de jaarrekening 2017. Het is een goede zaak dat provincie en EY nu een gezamenlijke denklijn volgen ten aanzien van de uitvoering. Hij wenst de accountant veel succes bij de afronding van haar werkzaamheden. Vervolgens verlaat de accountant de vergadering.

De voorzitter herhaalt de afspraak dat het controleproces jaarrekening 2017 met onderliggende stukken inhoudelijk zal worden besproken – ook met de gedeputeerde - in de volgende commissie BEM.

De heer Dercksen memoreert dat de PVV een week geleden schriftelijke vragen aan de gedeputeerde heeft gesteld over de afwikkeling met de BAM, maar daar is nog geen antwoord op gegeven. Hij vroeg de gedeputeerde geen deal met de BAM te sluiten, alvorens daarover met PS is gesproken.

Gedeputeerde Straat licht toe dat de antwoorden op genoemde vragen van de PVV heel snel door GS zullen worden vastgesteld, en vervolgens naar de FAC zullen worden doorgestuurd. Het belangrijkste antwoord op de vragen is dat er reeds in december 2018 een principe akkoord met de BAM is vastgesteld. Dat principe akkoord wordt nu verder uitgewerkt. Hij stelt voor dat akkoord en de tot standkoming daarvan in een besloten sessie met de FAC door te nemen.
De heer Dercksen geeft aan dat de PVV op voorhand geen voorstander is van een besloten vergadering. Hij zal daar nog op terugkomen.

De voorzitter rondt dit agendapunt af.

2.3 Statenbrief bestuurlijke planning Planning en Control 2019

De heer De Brey constateert dat voorliggende brief van 11 december dateert. In het eerste punt wordt aangegeven dat PS de jaarrekening 2018 zal ontvangen op 5 juni 2019. Het vermoeden is dat het huidige controleproces veel ambtelijke capaciteit opslokt. De vraag is of 5 juni 2019 wel een realistische planning is.

Mevrouw De Haan vraagt of de interim-controle van de jaarrekening 2018 reeds van start is gegaan.

De heer Van Essen kan zich voorstellen dat de vertraging in het oordeel over de jaarrekening 2017 van invloed is op de jaarrekening 2018. Hij vraagt of PS de aangepaste planning voor de jaarrekening 2018 kan ontvangen, zodra deze voorhanden is. Wanneer kan die planning worden opgesteld?

De heer Van Ojen vraagt naar de huidige betrokkenheid van de nieuwe accountant bij de provincie Utrecht, gezien de problemen rond de jaarrekeningcontrole 2017.

Gedeputeerde Straat beaamt dat er ook bij GS zorgen zijn over de planning van de interim-controle jaarrekening 2018 en de reguliere jaarrekeningcontrole. Beide zijn nog niet gestart, terwijl dat in november het geval had moeten zijn. De oorzaak is de verlengde controle jaarrekening 2017. Strikt formeel kan pas met de controle 2018 worden gestart nadat de controle 2017 is afgerond.
Het ziet er inderdaad naar uit dat het heel moeilijk wordt 5 juni 2019 te halen. Dat lijkt geen reële optie meer te zijn. De planning voor de controle 2018 kan pas gemaakt worden, nadat de controle 207 is afgewikkeld. Misschien dat er vlak voor dat moment een inschatting van de planning 2018 kan worden gemaakt. Zodra er meer duidelijk wordt over de planning en het halen van de deadline, zullen PS daarover worden geïnformeerd. Daar zal dan ook met BZK over worden gecommuniceerd. Ambtelijk is er nauw contact met BZK. Binnenkort zal met het ministerie worden gedeeld dat er hoogst waarschijnlijk ook vertraging aan komt in de controle 2018. De gedeputeerde vindt dit een bijzonder vervelende situatie, maar vertraging is onvermijdelijk, zo vreest hij.

De heer Van Essen kan zich voorstellen dat het niet meer reëel is om van de deadline van 5 juni 2019 uit te gaan. Wanneer die conclusie getrokken is, stelt hij het op prijs dat dit zo ook wordt gecommuniceerd richting PS en BZK. Het in de lucht houden van niet realistische verwachtingen is geen goede zaak.

Gedeputeerde Straat heeft zich kennelijk te voorzichtig uitgedrukt. Zoals hij nu naar het proces kijkt, is het risico groot dat de deadline niet wordt gehaald. Dat zal dan ook aan BZK worden gemeld.

De heer Groothuizen vraagt waarom nog niet gestart kan worden met de controle 2018, in afwachting van de afronding 2017. Hij ziet geen reden waarom dat niet zou kunnen.

De heer Van Muilekom begrijpt dat de accountant het gevoel wil krijgen dat de organisatie maatregelen treft om herhaling te voorkomen. Hij gaat ervan uit dat er nu gewerkt wordt aan een proces van beter opereren, beter handelen e.d. Dat is nodig voor een goedkeurende accountantsverklaring. Ook hij vraagt zich af waarom de controle 2018 geen parallel proces zijn.

De heer Wijntjes gaat ervan uit dat er veel ambtelijke capaciteit nodig is voor het onderzoek naar de jaarrekening 2017. Toch adviseert hij met klem extra capaciteit in te zetten om de achterstanden in de controle 2018 te kunnen inlopen, ook al vraagt dat een behoorlijke investering. PS willen tijdig een verantwoordingsdocument hebben; dat is voor het functioneren van de staten belangrijk.

Gedeputeerde Straat heeft zojuist ambtelijk vernomen dat er intern reeds is gestart met de reguliere controle 2018. De oproep van de FAC is terecht en aan dat parallelle proces 2017/2018 wordt inmiddels gewerkt. Tegelijkertijd is het risico reëel dat 5 juni niet wordt gehaald. Daar wil hij ook transparant over zijn.
Uit de controle 2017 komen bevindingen, met verbetermaatregelen tot gevolg, naar voren die ook aan de jaarrekening 2018 moeten worden getoetst, zoals door de heer Van Muilekom werd geschetst. Dat vraagt zeker extra aandacht en wellicht vraagt dat ook om extra inzet. Echter, het jaar 2018 is reeds voorbij en de verbetermaatregelen konden nog niet in dat jaar worden ingevoerd. In 2019 is het echter zaak dat dergelijke bevindingen niet meer worden geconstateerd.

Mevrouw Lejeune vraagt welke concrete acties er in 2019 zijn ondernomen om te voorkomen dat de problemen met de vaststelling van de jaarrekening ook in 2019 zouden gaan ontstaan.
Gedeputeerde Straat heeft zich niet op die vraag voorbereid. Hij wil de FAC daar volledig over informeren maar die kennis heeft hij nu niet paraat. Overigens wil hij niet vooruitlopen op een proces dat ca. een maand geleden is ingezet. In het Integis rapport staan bevindingen over dossieropbouw, onderbouwing e.d. en dat zijn aandachtspunten waar nu aan wordt gewerkt. In de jaarrekening 2017 moeten de verbetermaatregelen duidelijk leesbaar zijn. Zodra daar helderheid over is, wordt daar ook in het kader van de controle 2018 naar gekeken.

De voorzitter rondt de bespreking van dit onderwerp af.

2.3 Memo toezeggingen ramingen projecten mobiliteit

De voorzitter licht toe dat dit memo reeds op de agenda van de commissie MME heeft gestaan. Wellicht kan men komen tot zoiets als ‘de Utrechtse Ramingsystematiek’.

De heer Wijntjes vindt de SSK methodiek goed. De vraag is wel wie dat bepaalt. Gesteld kan worden dat PS de SSK methodiek van de CROW gaan gebruiken als normbepalend kader voor mobiliteitsprojecten. Echter, zo’n besluit is er nog niet genomen. Hij hecht eraan na te gaan of het hier gaat om een besluit van PS. Hij kan zich voorstellen dat een dergelijk kader niet voor alle projecten kan worden benut. Het zou goed zijn dat in voorkomende gevallen in de begroting te duiden. Zo krijgen PS meer grip op de situatie, omdat er met een normmethodiek wordt gewerkt, terwijl afwijkingen van projecten in de commissie MME aan de orde dienen te komen.
Spreker wijst vervolgens op de hoge (ambtelijke) voorbereidingskosten van projecten, voordat er sprake is van een krediet. Dat wordt zichtbaar bij de problematiek in Maarsbergen. Vanuit de balans worden vele oude ambtelijke voorbereidingskosten aan de projectkosten Maarsbergen toegevoegd en dat maakt sturing complex. De vraag is dan ook hoe dergelijke voorbereidingskosten kunnen worden bewaakt.
Uit ervaring weet hij dat een overschrijding van 150% van een groot mobiliteitsproject elders door voorbereidingskosten werd veroorzaakt. Gedurende jaren werd er over verschillende varianten van dat project gesproken en dat heeft de kosten zeer opgedreven. Dat moet worden voorkomen. Zijn voorstel is om aan dergelijke kredieten een bepaald percentage ambtelijke voorbereidingskosten te koppelen.
Hij memoreert voorts dat het project Maarsbergen flink meer geld zal gaan kosten. Het zou voor de nieuwe staten goed zijn dat project van begin tot eind te analyseren (hoe dat zat in de begroting verwerkt, wat zijn de voorbereidingskosten), dat alles om als PS meer greep op projecten te krijgen, dan nu het geval is.

De heer Van den Dikkenberg sluit zich aan bij de opmerkingen van het CDA. Het is inderdaad goed te analyseren hoe projecten in begrotingen landen. Dergelijke projecten nemen meestal een enorme vlucht. De Rijnbrug zou voor € 10 miljoen worden aangepakt maar dat bedrag is inmiddels opgelopen tot € 88 miljoen. De vraag is dan ook hoe de voorbereidingskosten in de hand kunnen worden gehouden, ook als het gaat om opslagen over opslagen over opslagen. In voorliggend memo wordt de systematiek omschreven. Hij kan zich vinden in de SSK methodiek, echter, in de praktijk blijkt, bv. met het project Maarsbergen, dat er met percentages en opslagen over opslagen werd gespeeld. Echter, zo zit de SSK niet in elkaar.
Het zou inderdaad goed zijn te besluiten dat de SSK de Utrechtse ramingstandaard wordt. Zo krijgt men een objectieve weging en is de provincie niet afhankelijk van externen wat betreft weging, interpretatie en toepassing van de SSK. Daar ontbreekt het nu aan. Voor alle varianten kan met de SSK dezelfde systematiek worden gevolgd. Hij verzoekt om uitwerking van de SSK naar de Utrechtse ramingstandaard en deze uiteindelijk op te nemen als een besluit in het meerjareninvesteringplan.

De heer Van Essen sluit zich aan bij de vraag over het vaststellen van een Utrechtse ramingstandaard. De SSK geeft weer hoe groot de kans is dat een project een bepaald bedrag gaat kosten. Kan er ook voor een budget een standaardaanpak worden afgesproken?
In het memo wordt ook ingegaan op onvoorzien-onvoorzien, echter, dat is zo beknopt verwoord dat het voorbijgaat aan hetgeen in de FAC is besproken. Wanneer wordt er gebruik gemaakt van onvoorzien-onvoorzien? Wie neemt het besluit om daar al dan niet gebruik van te maken, wanneer onvoorzien-onvoorzien in een budget wordt opgenomen? Hij krijgt de indruk dat daarmee in projecten verschillend wordt omgegaan. Soms ligt het mandaat bij het college GS maar bij andere projecten ligt dat mandaat bij de projectleider.
GroenLinks wil daar graag een heldere lijn in volgen, om zo eenduidigheid te betrachten. Hij vraagt of daarvoor een voorstel kan worden uitgewerkt.

Mevrouw De Haan sluit zich bij die vraag aan, maar ook bij de vragen van het CDA en de SGP. Zij vraagt om een reflectie op de casus Maarsbergen, dit naar aanleiding van het emailbericht dat is binnengekomen, eventueel op een ander moment. Het zou goed zijn de SSK in relatie tot de casus Maarsbergen te bezien, om daarvan te leren. Wellicht kan de gedeputeerde schriftelijk op het voorgaande reageren.

De heer Van Muilekom vraagt zich eveneens af wanneer PS nu aan zet zijn. Het onderscheid wordt vooral in de hoogte van het budget gemaakt (onder de € 10 miljoen is het een bevoegdheid van GS). Echter, er kunnen ook projecten zijn van € 8 miljoen, maar die kunnen dermate politiek gevoelig of complex zijn, of veel risico's met zich meebrengen, dat deze ook aan PS moeten worden voorgelegd. Hoe kunnen PS de goede rol vervullen?

Mevrouw De Haan legt de link met de audit mobiliteit. Is deze uitwerking in lijn met die audit?

De heer De Brey vraagt om een politieke uitspraak over het gewenste kwaliteitsniveau van de investering. Wanneer er moet worden bezuinigd, bestaat nog wel eens de tendens wat minder zorgvuldig om te gaan met bv. inpassingmaatregelen. Ook vraagt hij hoe GS kijken naar de OPEX kosten. Soms kan een investering wat hoger zijn waardoor onderhoudskosten op termijn worden gereduceerd. Hoe wordt dat in deze ramingsystematiek meegenomen?

Gedeputeerde Straat constateert dat er nogal wat technische vragen zijn gesteld. Deze zullen schriftelijk worden beantwoord.
Hij zou het op prijsstellen wanneer er een goede afspraak kan worden gemaakt over de Utrechtse ramingstandaard. In bijgaand memo wordt uitgelegd dat de provincie Utrecht de SSK systematiek gebruikt. Het bijgevoegde stuk is de richtlijn van CROW, dus een algemene standaard, en niet specifiek

voor de provincie Utrecht ontwikkeld. Ook hij heeft met het oog op de projecten vastgesteld dat in het politiek bestuurlijke debat vaak gezocht wordt naar een eenduidige lijn als het gaat om budgetten.
De kosten van de Rijnbrug lopen inderdaad op van € 10 miljoen naar € 88 miljoen. Dat is te wijten aan oplopende kosten en het feit dat het rijk niet wilde meebetalen. In andere projecten zijn prijsstijgingen en onzekerheidsmarges zichtbaar. Onvoorzien-onvoorzien is een GS mandaat en dat wordt soms wel, en soms niet, expliciet met PS besproken. Het is verstandig de punten, die deze commissie zojuist inbracht, in dat kader te wegen. GS zijn ook zoekende hoe zij PS goed van informatie kunnen voorzien, als het gaat om de ramingsystematiek van mobiliteitsprojecten. Het is goed daar afspraken over te maken, vooral als het om grote projecten gaat.
Inderdaad kan er een project zijn onder de € 10 miljoen, dat politiek gevoelig ligt of met onzekerheden omgeven is. Dat kan een reden voor GS zijn om dat met PS te bespreken. Meestal worden dergelijke projecten ook aan PS gemeld en kunnen PS dat ter bespreking opvoeren.

De heer De Brey verwijst naar de nota Investeringen. Er zijn grote projecten, duurder dan € 10 miljoen, en er zijn complexe projecten indien de financiële omvang meer dan € 10 miljoen bedraagt en grote impact heeft op de provinciale bedrijfsvoering met politieke en bestuurlijke gevoeligheid. In de nota staat dat PS een stevige vinger in de pap hebben, als het gaat om projecten met politieke en bestuurlijke gevoeligheid. Daar is al een kader voor vastgelegd.

Gedeputeerde Straat bevestigt dat. Het is wel zaak dat GS én PS daar alert op zijn.
Wanneer er een systematiek wordt vastgesteld, zullen afwijkingen moeten worden gemeld, maar ook dat is goed op een rijtje te zetten. Een casus er naast leggen, kan daarbij zeker helpen. Hij zal nagaan of de casus Maarsbergen daar het meest geschikt voor is. Hij zou dat aan het begin van de nieuwe statenperiode aan PS willen voorleggen.

De voorzitter verzoekt overblijvende technische vragen via de griffie aan de gedeputeerde voor te leggen. Deze kunnen mede als bouwsteen dienen voor de nadere uitwerking van de Utrechtse ramingsystematiek.

2.4 Statenbrief rapport Handelen in opgaven

De heer Wijntjes vraagt naar de impact van dit rapport op de bedrijfsvoering. Het lijkt vooral om een bestuurskundige benadering te gaan, maar hoe kan dit handen en voeten krijgen in deze organisatie?

De heer Van Muilekom meent dat opgavengericht werken weer iets nieuws is. Vaak gaat het in de provincie om gebiedsgericht werken, dat zich kenmerkt door meerdere belangen, meerdere projecten, meerdere partijen. Hij vraagt naar het opgavengericht werken met een provinciale bril en het perspectief dat het vaak een onderdeel is van een groter geheel. Is dit wel onderscheidend richting integrale werkwijzen? Is dit de oplossing voor het goed aansturen van de organisatie?

De heer IJssennagger verwijst naar pag. 4, waar staat dat het om een openbaar rapport gaat. Is er ook een niet openbare versie van dit rapport?

Mevrouw De Haan komt terug op de opmerking van de heer Wijntjes over nut en noodzaak van dit rapport. Jaarlijks wordt er onderzoek gedaan, ook naar governance, met allerlei externe partners. Dat is een interessant onderwerp omdat er vragen zijn over de verschillende taken en rollen van de provincie in relatie tot kaders, bevoegdheden en mandaten. Ook zij zoekt naar een concretisering van de impact van voorliggend onderzoek. Zij vraagt of er voorbeelden kunnen worden gegeven. Zij leest dat er een plan van aanpak zal worden opgesteld. Het is zaak dat ervan wordt geleerd, maar het moet ook iets zeggen over doelmatigheid en doeltreffendheid. PS moeten daar in geïnteresseerd zijn.

De heer Wijntjes laat weten dat hij op zich wel in de problematiek geïnteresseerd is maar hij wil wel oog houden voor praktische toepasbaarheid. Het moet niet alleen maar gaan om uitvoerige academische beschouwingen.

Mevrouw De Haan deelt dat wel.

De heer De Brey verwijst naar artikel 2.17.a onderzoeken. Dat zijn doelmatigheidsonderzoeken van het college van GS zelf. Hij begrijpt dat de organisatie op dit moment erg naar zichzelf kijkt als het gaat om de organisatieontwikkeling. Doelmatigheid en doeltreffendheid gaan echter ook over de maatschappelijke effecten van de bestede euro's. Het is van groot belang dat er oog is voor dat wat er in de buitenwereld gebeurt. Het is goed dat de organisatie zichzelf spiegelt qua organisatieontwikkeling maar uiteindelijk gaat het erom wat er in de provincie wordt bereikt met een zo groot mogelijk maatschappelijk effect.

De heer Groothuizen heeft twijfel of politici zich wel met dergelijke "meta vraagstukken" moeten bezighouden. Hij vreest dat het essy "Smaken van adaptiviteit" bij nieuwe statenleden weinig enthousiasme te weeg zal brengen om zich daar in te gaan verdiepen. Het is goed om af en toe vanuit een grotere abstractie naar eigen handelen te kijken, echter, wat hem betreft kunnen PS hier niet veel mee. Helderheid over concrete politieke vraagstukken is daarentegen van groot belang.

Gedeputeerde Straat licht toe dat het hier gaat om een artikel 2.17 onderzoek voor de provincie zelf. PS ontvangen dergelijke onderzoeken altijd ter informatie. Hij onderkent dat het hier deels om een intern onderzoek gaat, maar deels gaat het ook om een externe factor, nl. dat dit moet leiden tot het verbeteren van complexe maatschappelijke opgaven. Het onderzoek werd toegepast op twee opgaven, nl. de energietransitie en op Uned en dat leverde positieve reacties op.
Vanaf 1 januari jl. is het opgavengericht werken in de organisatie verankerd. Dit analysemodel zal worden gebruikt voor de opgaven die gezamenlijk worden geformuleerd. Dan zal moeten blijken of dit model toepasbaar is en goed functioneert. Het komt nu nog wat theoretisch over, maar het moet wel praktisch worden toegepast. Wel blijft het een beschouwing op het handelen van de provincie om uiteindelijk effectiever te kunnen werken. Het is dan ook de vraag wat PS, maar ook GS, hiermee moeten. De systematiek moet toepasbaar worden voor de organisatie.
Overigens is dit het enige (openbare) rapport dat er is: er is geen andere versie.

Mevrouw De Haan vraagt of er ook onderzoek is gedaan naar een vergelijkende aanpak in andere provincies zodat niet iedere keer opnieuw het wiel moet worden uitgevonden. Zij gaat ervan uit dat alle provincies met opgaven bezig zijn.
Voorheen zijn er allerlei onderzoeken uitgevoerd. Wat is de output daarvan geweest? Wordt gemonitored dat dergelijke onderzoeken werkelijk beklijven in de nieuwe aanpak?

Gedeputeerde Straat weet dat veel provincies worstelen met de vraag hoe met de opgaven moet worden omgegaan. Breed wordt erkend dat, naast het reguliere werk in de lijnorganisatie, de opgaven steeds complexer worden. Er is nu door de provincie Utrecht een analysemodel ontwikkeld en dat is op voornoemde twee opgaven getoetst. Gebleken is dat het model functioneert. Dat wordt nu toegepast. Dat moet ook de verankering worden in de werkwijze. Wellicht is de provincie over een jaar heel enthousiast over het model en dat andere provincies gaan volgen. Het kan ook zo zijn dat t.z.t. moet worden vastgesteld dat het model aanpassing behoeft. Uiteindelijk moeten de onderzoeken wel tot iets gaan leiden. Wat hem betreft moet dit analysemodel in de praktijk worden beproefd. Als dat goed gaat, zal het model worden gebruikt. Zo niet, dan is aanpassing nodig en dan moet men daar ook open voor staan.

2.5 Statenbrief onderwerp GS-onderzoek 2019 naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur

De heer V.d. Dikkenberg verwijst naar de ontwikkelingen rondom de Agenda Vitaal Platteland en de discussie in MME over de ROM. Er gaat een soort BV ontstaan die het economisch beleid moet gaan uitvoeren. Wanneer de provincie daar 1 : 1 opdrachten aan gaat geven, kunnen er volgens de SGP rechtmatigheidproblemen gaan ontstaan. Het uiteindelijke model rondom EBU/ROM e.d. is nog niet bekend maar hij is wel geïnteresseerd in de vraag hoe dat gaat lopen. Voorkomen moet worden dat er weer iets wordt opgetuigd, dat later ingetrokken moet worden. Hij hoort van de gedeputeerde dienaangaande graag de risico-inschatting. Wat hem betreft moet de FAC daarover een mening vormen, voordat de ROM operationeel gaat worden.

De heer De Brey leest in de wettekst dat onderzoek moet worden gedaan naar het gevoerde bestuur. Dat wordt nu elke keer uitgelegd naar de governance aspecten. Z.i. is het ook interessant om de maatschappelijke effecten te meten.

Gedeputeerde Straat verwijst naar de specifieke casuïstiek die de heer V.d. Dikkenberg aanhaalt. Hij wil de discussie over de ROM, en de inbreng van gedeputeerde V.d. Berg, in de commissie MME niet overdoen. Wellicht kan er getoetst worden wat er hier uitkomt. Bij samenwerking gaat het over governance en dus is het zaak dat problemen worden voorkomen. Het is goed na te denken over de vraag hoe samenwerking goed vorm moet krijgen. Hij zal de suggestie van de heer De Brey meegeven, nl. de maatschappelijke effecten binnen de context van dit onderzoek wat explicieter meenemen.

3. Sluiting

Namens de commissie overhandigt mevrouw De Haan de heer Germs een boeket bloemen. Vandaag was de laatste vergadering van de FAC in deze statenperiode. Zij dankt hem voor zijn voorzitterschap, zijn betrokkenheid en zijn inzet ten behoeve van de subcommissie van de jaarrekening, die uiteindelijk werd omgevormd tot een financiële audit commissie. De heer Germs heeft ook met hart en ziel meegewerkt aan de werkgroep Duisenberg en aan de werkgroep aanbesteding accountant.
De commissie is hem voor dat alles zeer erkentelijk.

Niets meer aan de orde zijn, wordt de vergadering gesloten.